Αρχαιολογία και ελληνικό κράτος 1830-1930

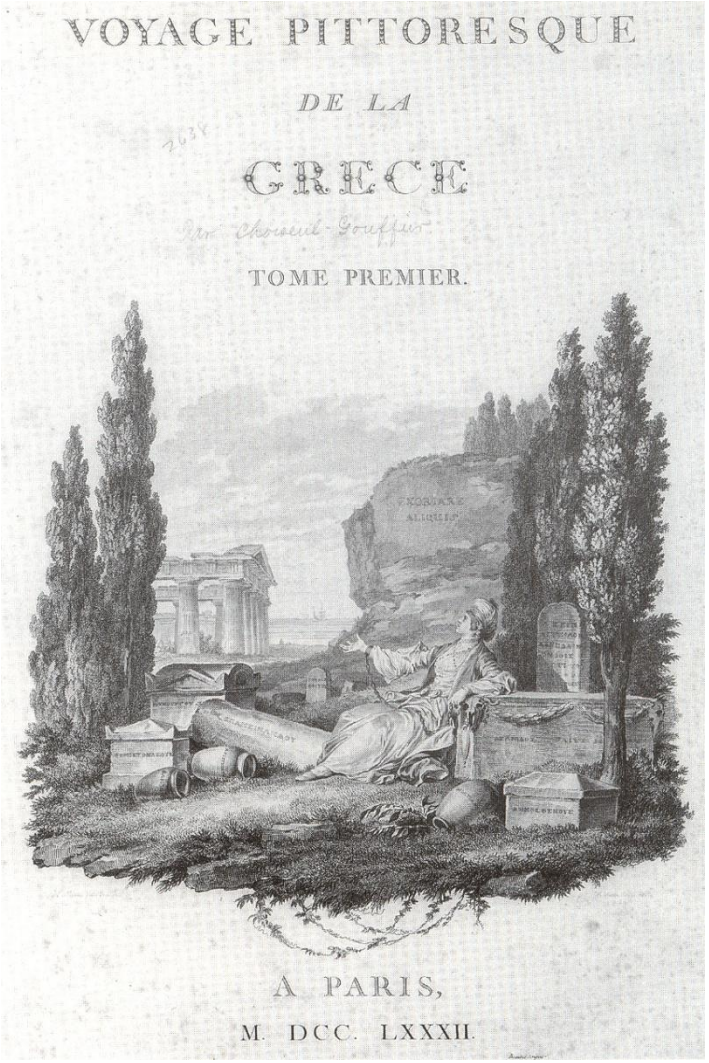

Auguste de Choiseul-Gouffier,
Voyage pittoresque de la Grèce (Paris 1782), προμετωπίδα.

Allegorical depiction of Hellas (Greece) in chains by A. Raucati
National History Museum, Athens, Greece

Julien David Le Roy, *Άποψη του ναού της Αθηνάς στην Αθήνα* (1758)

L.M. Wittmer, *Αθήνα* (1833)

James Robertson, *Athens and Grecian Antiquities* (1853-54)

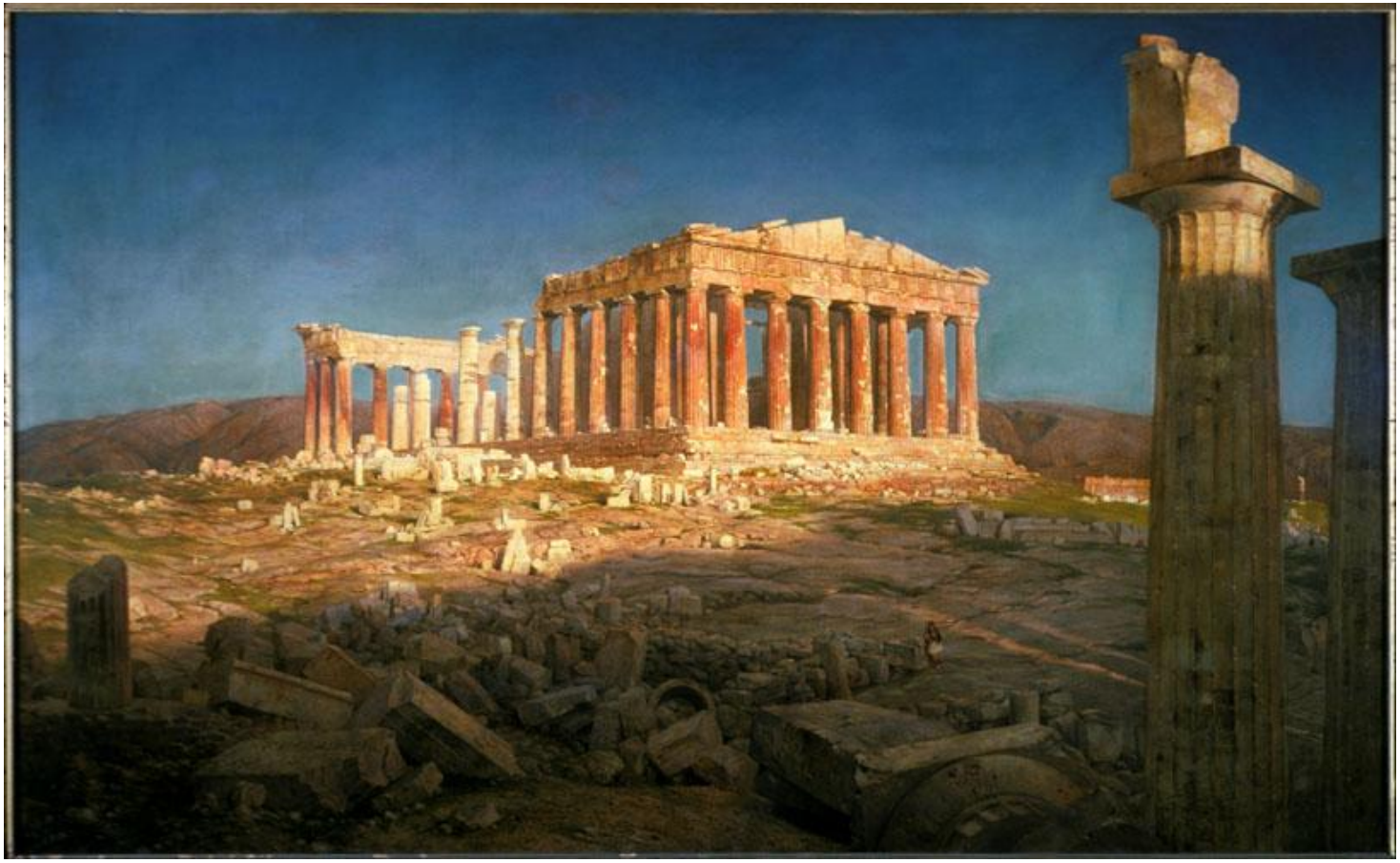

F.E. Church, *Ο Παρθενών* (1871)

S.R. Gifford, *Ο Παρθενών* (περ. 1870-80)

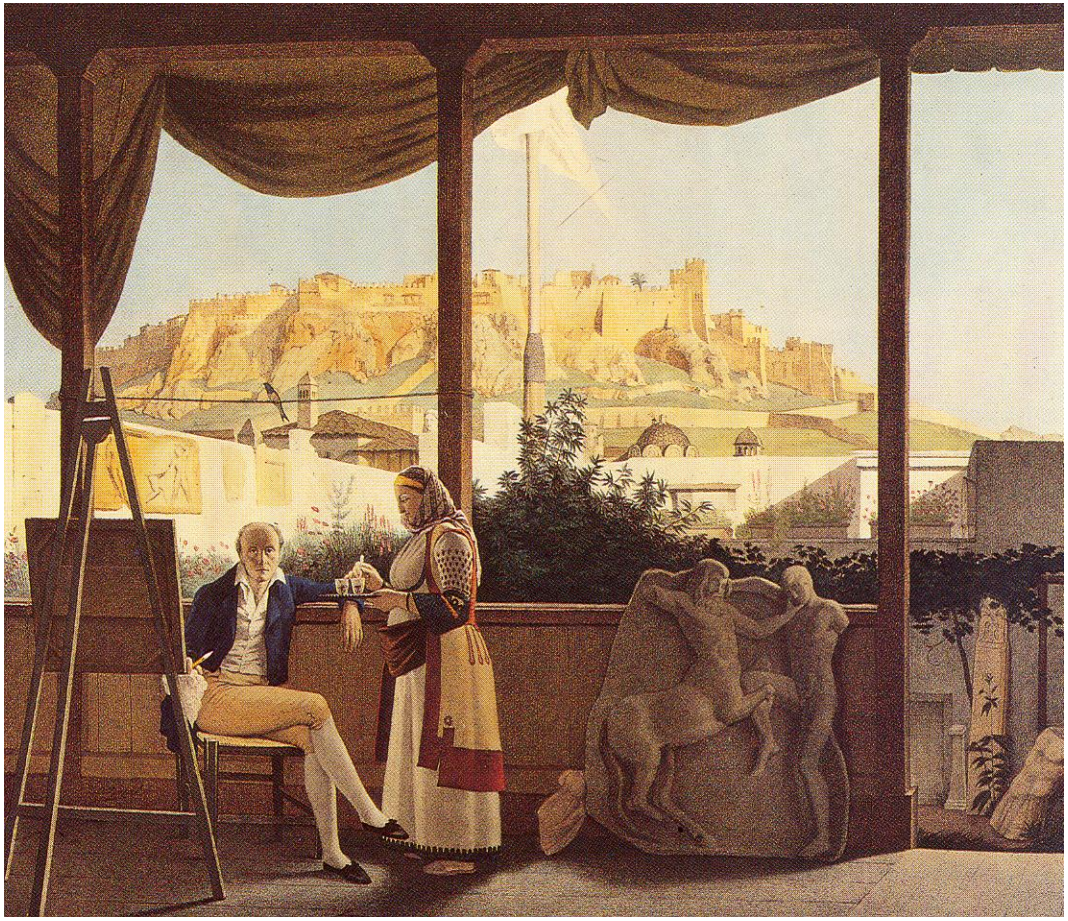

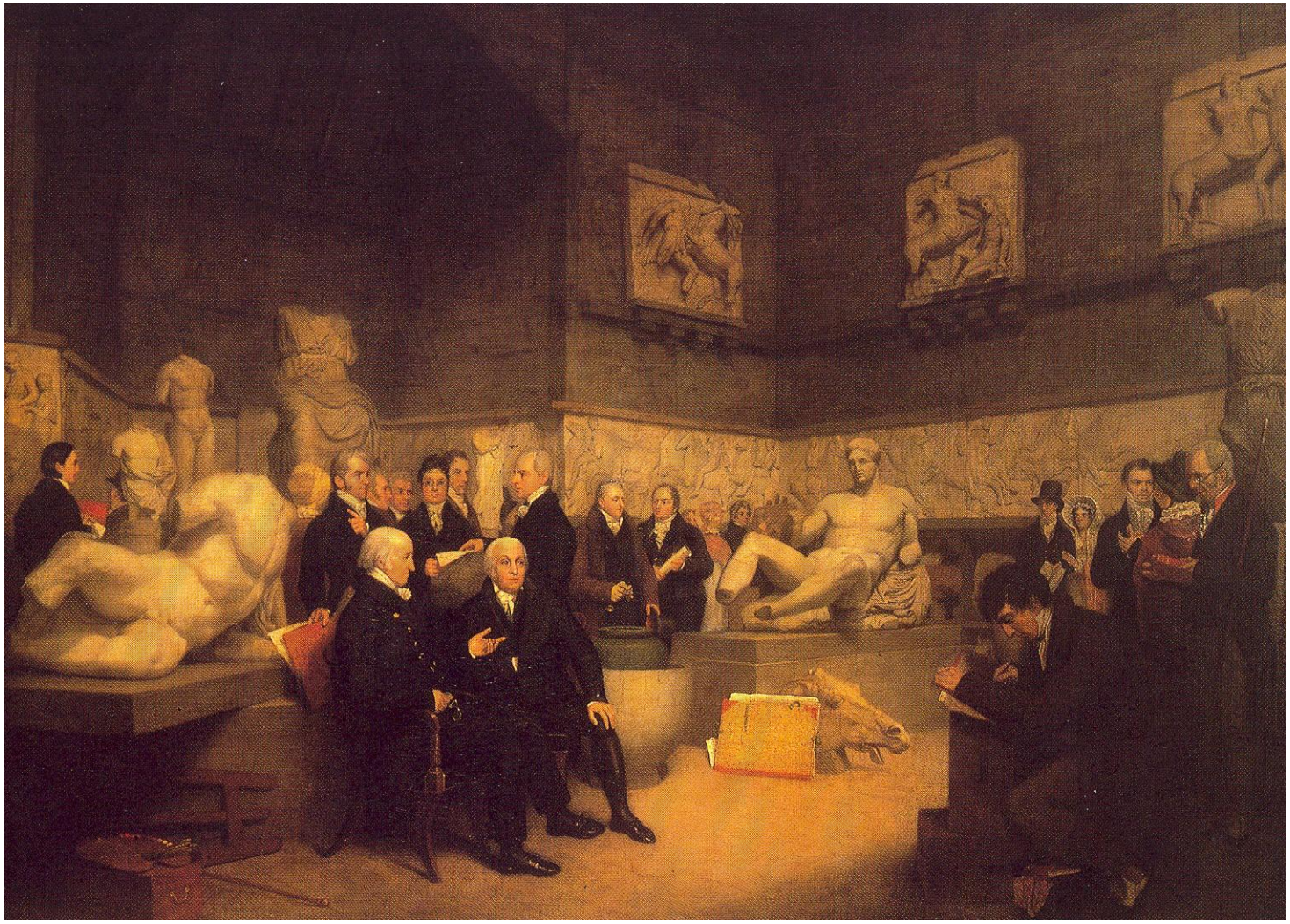

C.R. Cockerell, *Η Αθήνα του Περικλή* (1829)

Percy Shelley (1792-1822), *Hellas*, 1821

Another Athens shall arise,
And to remoter time
Bequeath, like sunset to the skies,
The splendour of its prime;

John Keats (1785-1821), *Ode on a Grecian Urn*, 1819

'Beauty is truth, truth beauty, -- that is all

Ye know on earth, and all ye need to know.'

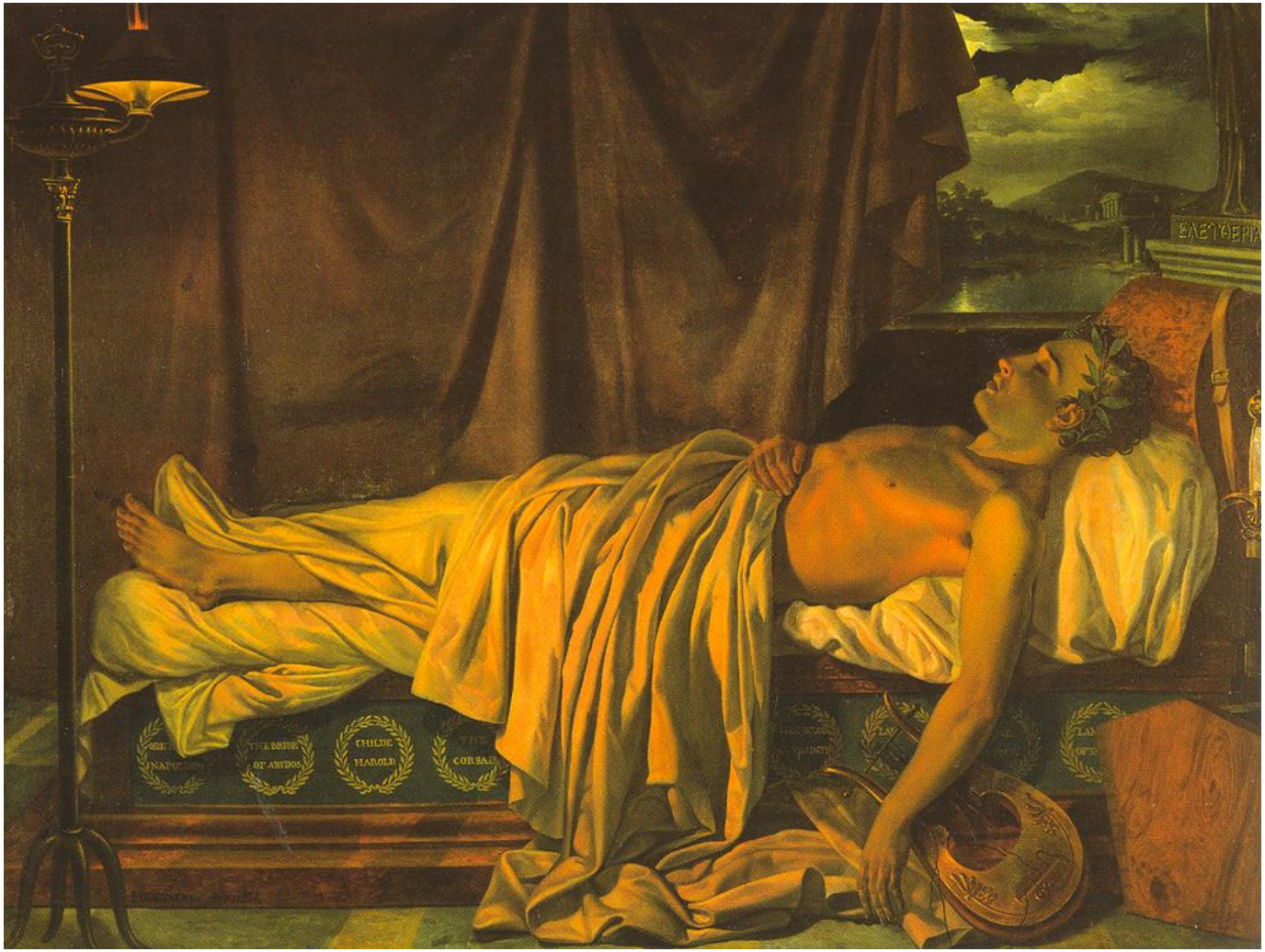

Joseph-Denis Odevaere, *Ο Θάνατος του Λόρδου Μπάιρον*, 1826.

Leo von Klenze:

Υπήρχε και υπάρχει μόνον Μία αρχιτεκτονική – αυτή της ελληνικής ιστορίας και παιδείας.

Leo von Klenze, *Άποψη της Αθήνας στην αρχαιότητα*, 1862

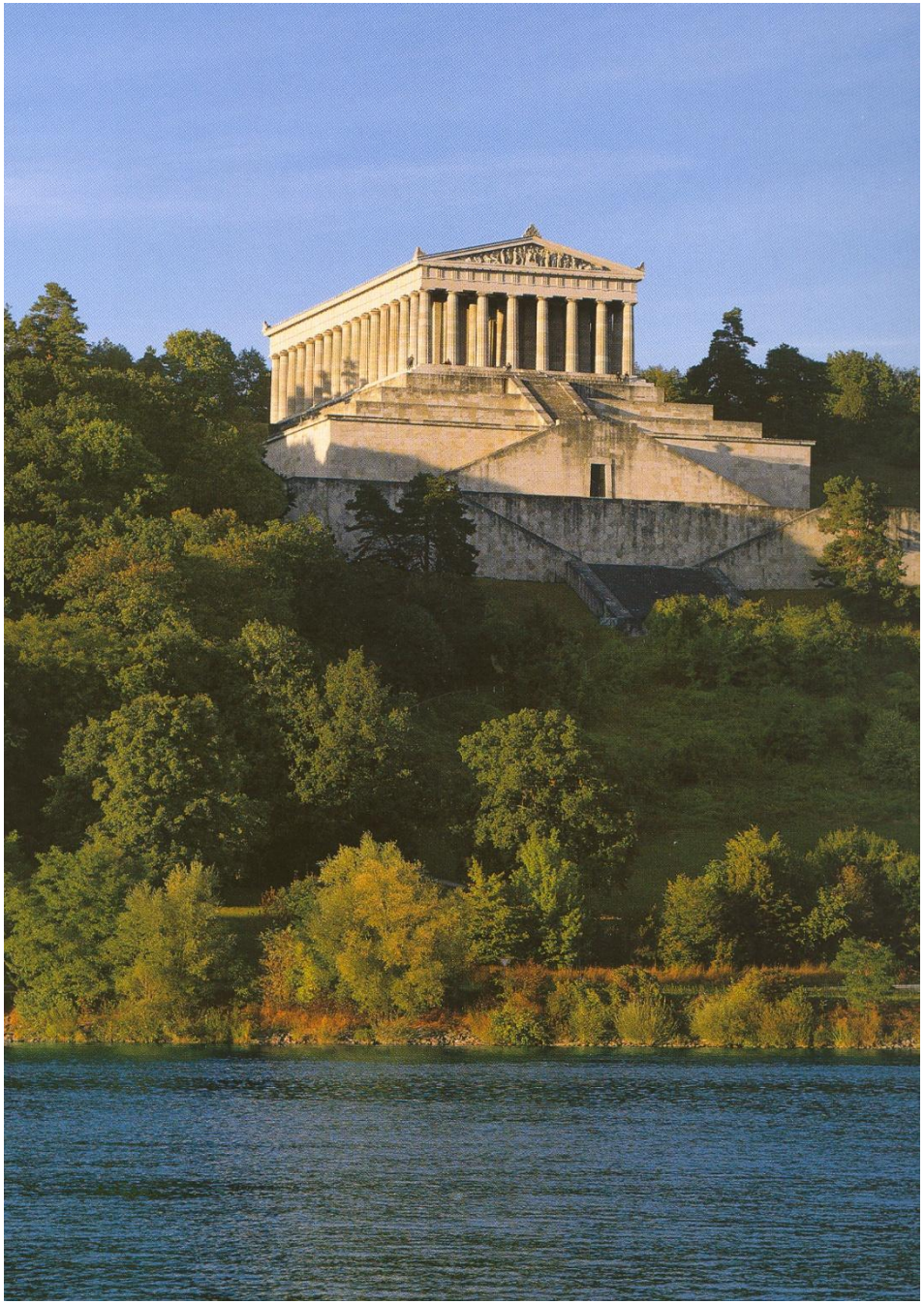

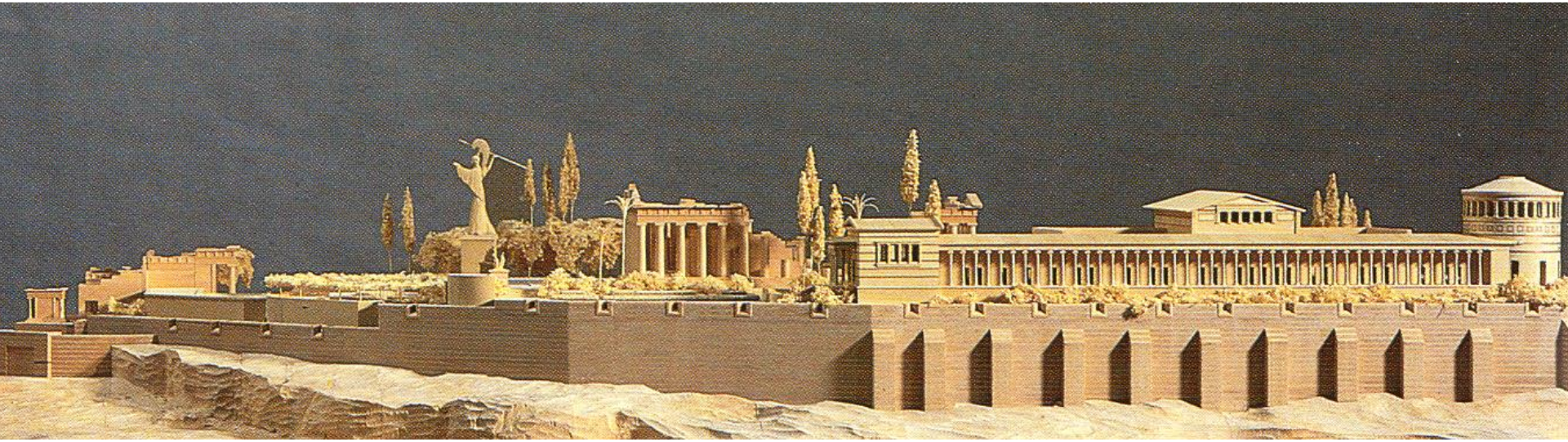

Karl Friedrich Schinkel, *Σχέδιο των βασιλικών Ανακτόρων στην Ακρόπολη*, 1834

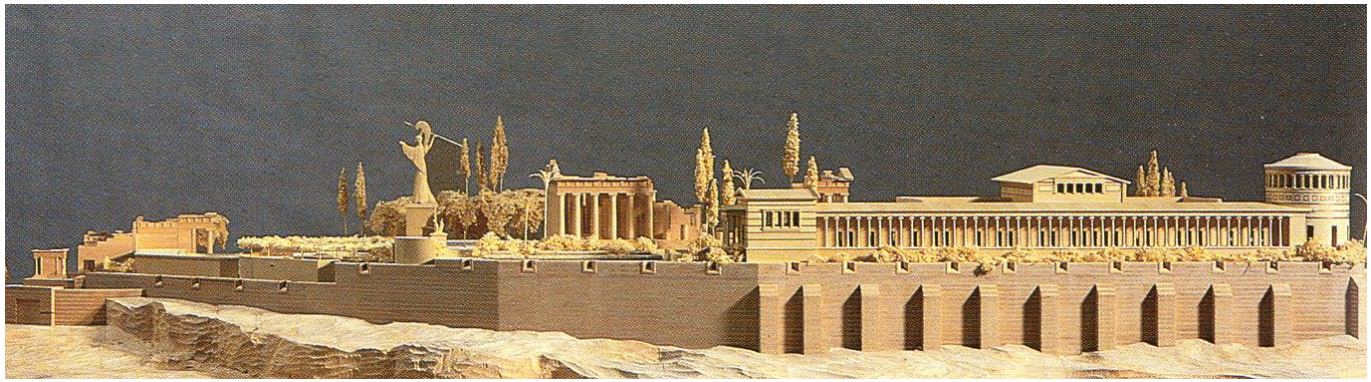

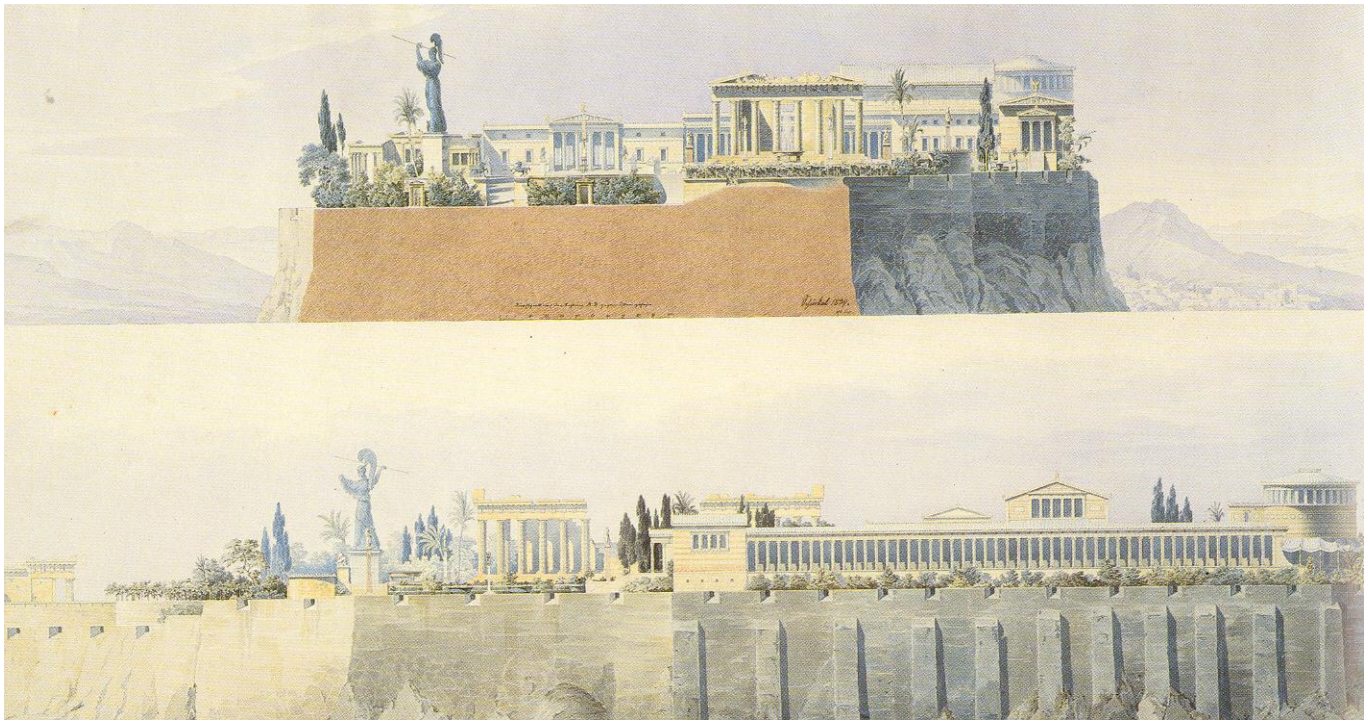

Eduard Schaubert (1804-1860)

Σταμάτης Κλεάνθης (1802-1862)

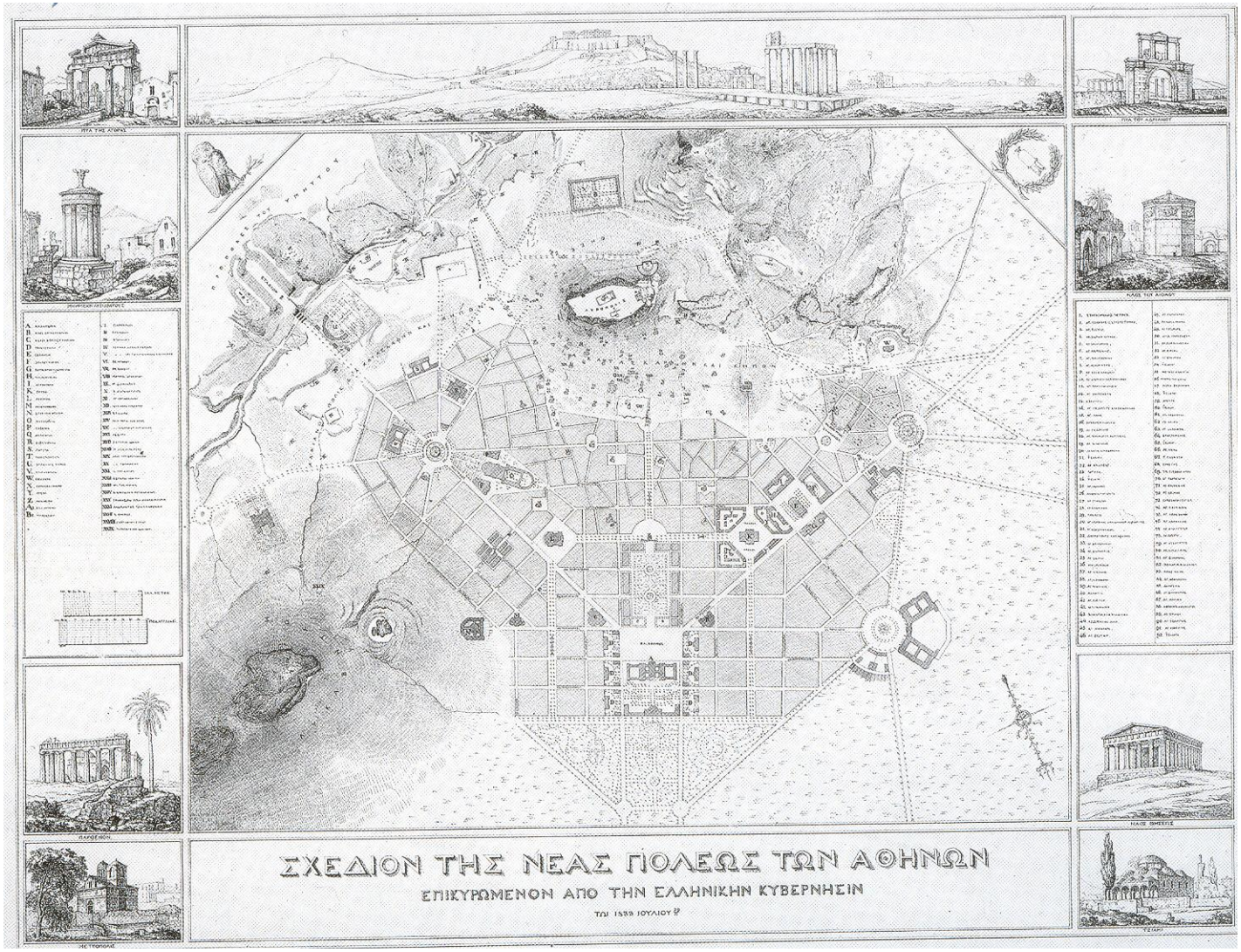
ΠΥΛΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ
ΠΥΛΑ ΤΟΥ ΑΔΡΙΑΝΟΥ
ΠΛΑΕΣ ΤΟΥ ΑΙΩΝΟΣ
ΠΑΡΘΕΝΩΝ
ΠΛΑΕΣ ΟΜΗΡΟΥ
ΣΚΕΔΙΟΝ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΠΟΛΕΩΣ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΠΙΚΥΡΩΜΕΝΟΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΙΝ
ΤΟΥ 1833 ΙΟΥΛΙΟΥ

Βιβλιογραφία

- Έ. Σκοπετέα, *Το «Πρότυπο Βασίλειο» και η Μεγάλη Ιδέα. Όψεις του εθνικού προβλήματος στην Ελλάδα (1830-1880)*. Αθήνα: Πολύτυπο 1988.
- Α. Κόκκου, *Η μέριμνα για τις αρχαιότητες στην Ελλάδα και τα πρώτα μουσεία.* Αθήνα: Καπόν 2009.
- Β.Χ. Πετράκος, *Η Εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία. Η Ιστορία των 150 Χρόνων της, 1837-1987*. Αθήνα: Αρχαιολογική Εταιρεία 1987.
- D. Damaskos – D. Plantzos (επ.), *A Singular Antiquity. Archaeology and Hellenic identity in twentieth-century Greece*. Αθήνα: Μουσείο Μπενάκη 2008.
- Γ. Χαμηλάκης, *Το Έθνος και τα Ερείπιά του. Αρχαιότητα, αρχαιολογία και εθνικό φαντασιακό στην Ελλάδα.* Αθήνα: Εκδόσεις του 21ου 2012.
- Δ. Βουδούρη, *Κράτος και Μουσεία. Το θεσμικό πλαίσιο των αρχαιολογικών μουσείων.* Αθήνα: Σάκκουλας 2003.

Ο αρχαίος κόσμος *οργανικά παρών*

- Ελληνική συνέχεια (*ιστορία*)
- Βιωμένη ταυτότητα (*λαογραφία*)
- Αποδεδειγμένη αξία (καταστατική αρχαιολατρία)
    - 15 Απριλίου 1833: ίδρυση της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας [Επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίου Εκπαιδεύσεως Γραμματεία της Επικρατείας]
    - 27 Ιανουαρίου 1837: Ίδρυση της Εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρείας «δια να συνδράμη εις την ανεύρεσιν, ανέγερσιν και συμπλήρωσιν των εν Ελλάδι αρχαιοτήτων»

Ludwig Ross (1806-1859)

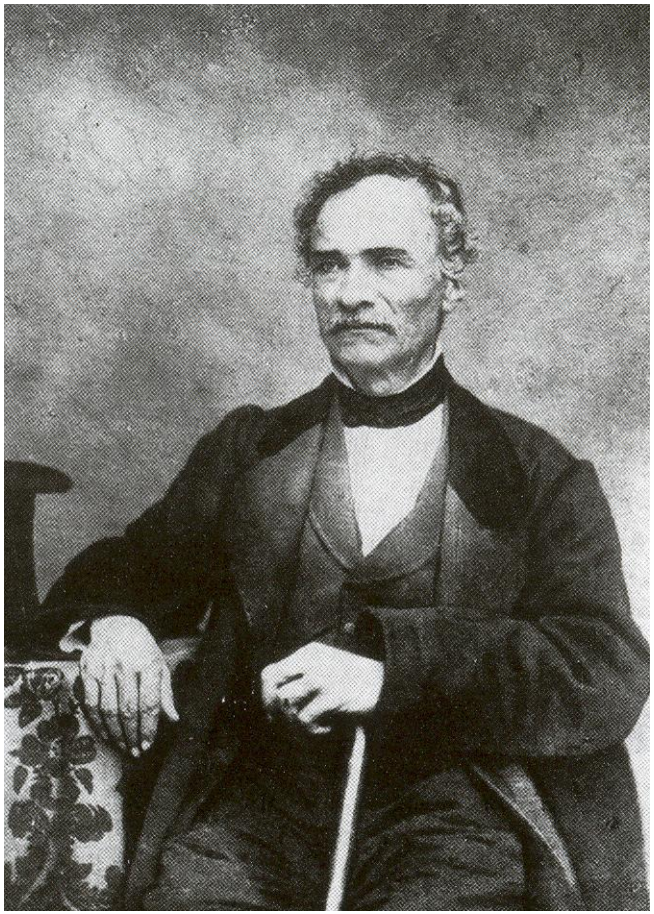

Κυριάκος Πιττάκης (1798-1863)

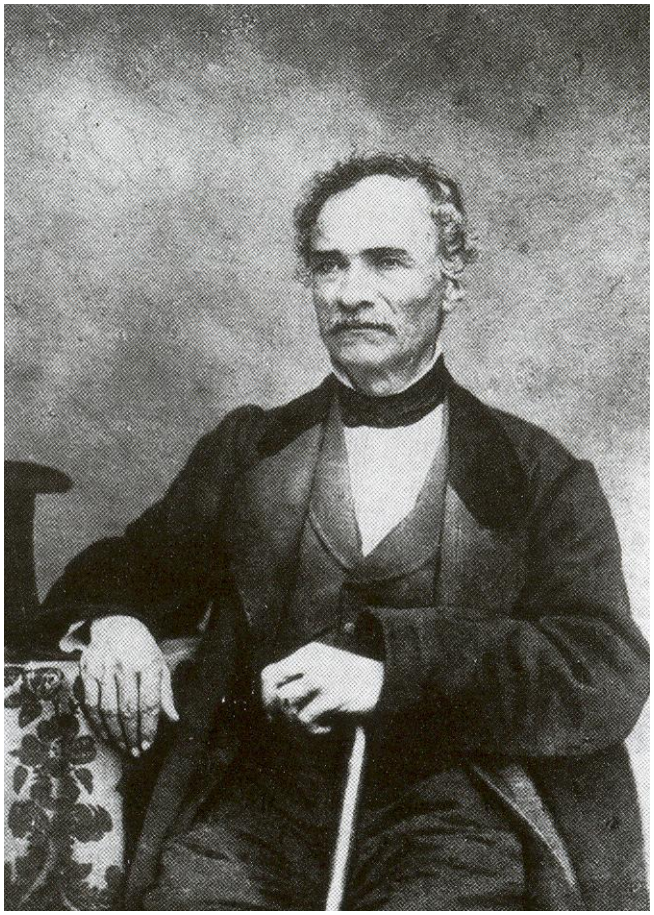

Κ. Πιττάκης, «Ύλη ίνα χρησιμεύση προς απόδειξιν, ότι οι νυν κατοικούντες την Ελλάδα εισίν απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων», *Αρχαιολογική Εφημερίς* 1852 κ.εξ.

Jakob Philipp Fallmerayer (1790-1861)

- Ελληνολατρικό κατεστημένο
- Γερμανικός συντηρητισμός
- Διατήρηση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ώστε να αντιμετωπιστεί ο «σλαβικός κίνδυνος»

- *Ιστορία της Χερσονήσου του Μορέως* (1830)
- *Περί της καταγωγής των σημερινών Ελλήνων* (1835)

Jakob Philipp Fallmerayer (1790-1861)

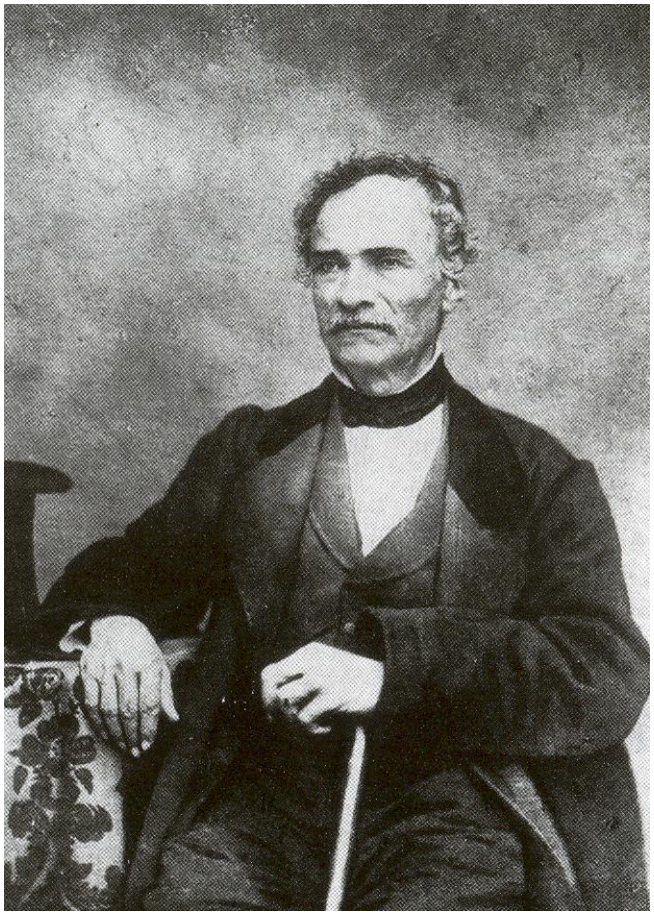

«Αναργύρεια Χειρόγραφα» - 1833

Βασίλειος Πετράκος (1987):

- Η αποκάλυψη και διάσωση αρχαιοτήτων της Ελλάδος κατά τον 19ο αιώνα είχε πολλά κίνητρα: τη σύνδεση του νέου ελληνικού κράτους και των νέων Ελλήνων με την κλασική ελληνική αρχαιότητα της οποίας ήταν οι κατ’ ευθείαν απόγονοι και συνεχιστές, αφού μιλούσαν την ίδια γλώσσα και κατοικούσαν τον ίδιο τόπο, την υπεράσπιση του νέου έθνους και κράτους από εκείνους που το υπέβλεπαν και τον τερματισμό, ή τουλάχιστον τη μείωση, της καταστροφής των αρχαιοτήτων που γινόταν στην ελεύθερη Ελλάδα από τους ίδιους τους κατοίκους της, χωρικούς ή αρχαιοκαπήλους, και τους ξένους φιλαρχαίους και εμπόρους αρχαιοτήτων.

Συνείδηση του αίματος

- Ρομαντικός εθνικισμός
- Βιολογική εξέλιξη του *λαού*
- Αρχαιότητα = παιδική ηλικία του έθνους

- *Αυταί δε αι ιδιοτροπίαι μας και αι φαντασίαι μας και αι προπετείς μας αξιώσεις μαρτυρούσιν ότι είμεθα les enfants gâtés de l’ histoire.*

Σπυρίδων Ζαμπέλιος
(1815-1881)

- *Αυταί δε αι ιδιοτροπίαι μας και αι φαντασίαι μας και αι προπετείς μας αξιώσεις μαρτυρούσιν ότι είμεθα les enfants gâtés de l’ histoire.*

Εξαιρετισμός |exceptionalism

Σπυρίδων Ζαμπέλιος (1815-1881)

- Ιστορική ενότητα του ελληνισμού
- Τριμερής διαίρεση ελληνικής ιστορίας

Κωνσταντίνος Παπαρρηγόπουλος (1815-1891)

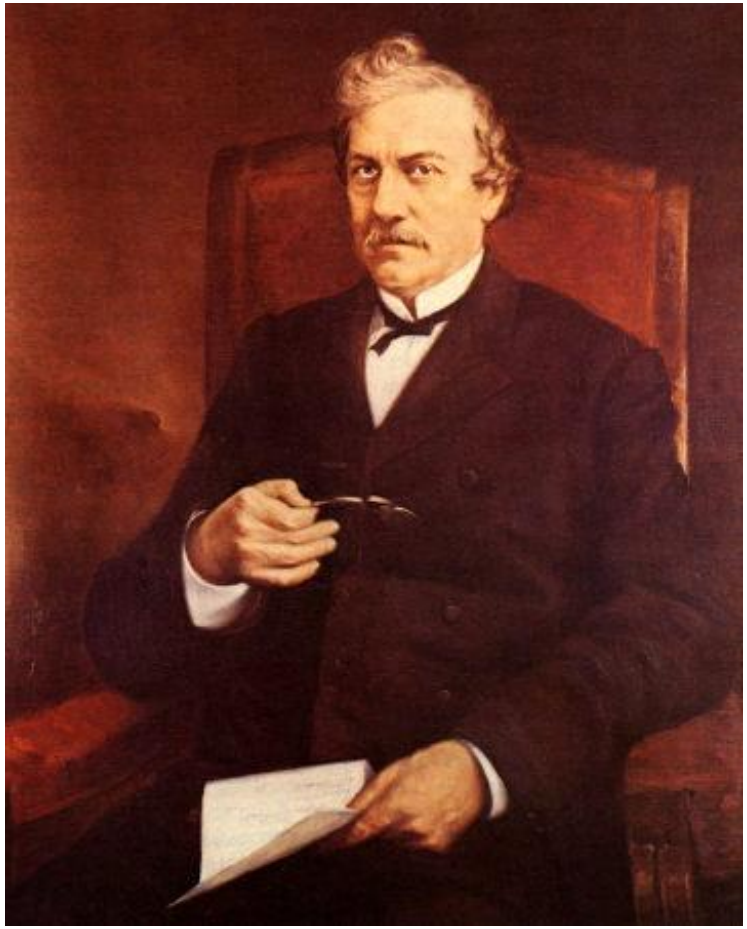

- Συνέχεια του ελληνισμού
- Γραμμική εξέλιξη
- Επιβίωση και όχι αναβίωση

Χρήστος Τσούντας (1857-1934)

- Ελληνικό πνεύμα
- Πνευματική και φυλετική συνέχεια
- Ευρωπαϊκός χαρακτήρας του ελλαδικού πολιτισμού
- Λανθάνουσα επιβίωση

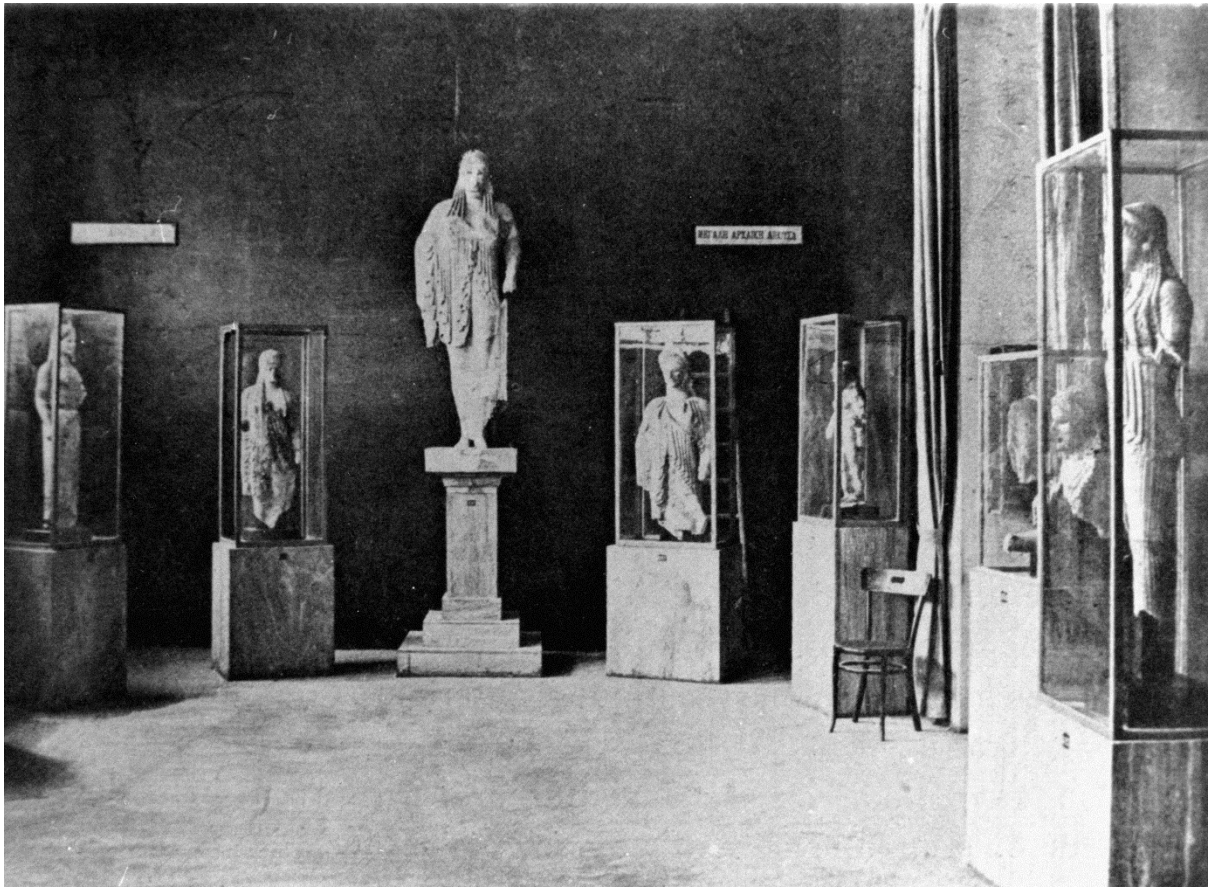
ΜΕΓΑΣ ΑΡΧΑΙΟΣ ΑΘΛΗΤΗΣ

«πλούτος πολύς θέλει εισρεύσει εις την Ελλάδα δια της καθ' ημέρας συρροής πολλών περιηγητών ένεκα των αρχαιοτήτων των Ελλήνων».

Κ. Πιττάκης 1844

Αναστήλωση κλασικών μνημείων «καθήκον» / «συμφέρον»

«θέλει καταστήσει αυτά περισσότερον ενδιαφέροντα δια τους μελετητάς και επομένως και η απόδοσις εκ τούτων θέλει είναι μεγαλυτέρα»

Α. Μάνος 1935

Άρτεμις Λεοντή: 1995

- Νεωτερική Ελλάδα: «έτερος τόπος» που καθορίζεται από το γεγονός ότι «διαθέτει κλασικές αρχαιότητες».
- Ετεροτοπική ενσάρκωση νεοκλασικού ιδεώδους στο σημερινό ελληνικό τοπίο όπου η φαντασιακή συγκρότηση του ελληνισμού γνωρίζει τη φυσική της υπόσταση μέσω της αρχαιολογικής έρευνας και της συστηματικής αναστήλωσης – ανασύνθεσης των αρχαίων ερειπίων που τη συνοδεύει.

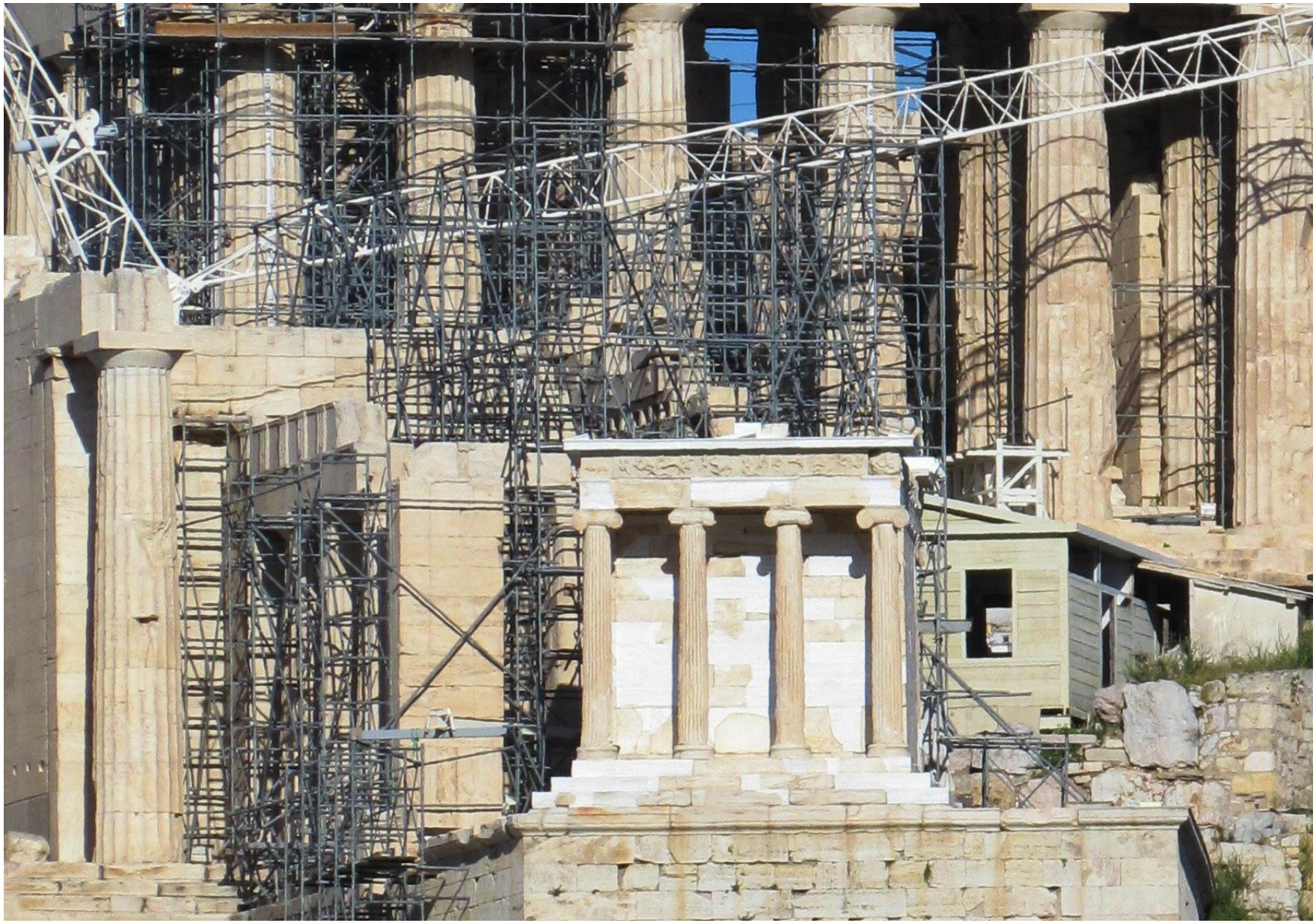

Ετεροτοπικές τεχνολογίες

Γιάννης Χαμηλάκης, 2007

- Η υλικότητα της ετεροτοπίας και ο ουτοπικός της χαρακτήρας την καθιστούν, πέρα από μέσο αναπαράστασης του έθνους και των επιδιώξεών του, και απόλυτη, πέρα για πέρα πραγματική, απόδειξη της εθνικής συνέχειας.
- Οι εθνικές ετεροτοπίες λειτουργούν και ως πύλες εισόδου μέσω των οποίων, μυημένοι και μη, γνωρίζουν τον εθνικό κορμό και ενσωματώνονται σε αυτόν.